

## Проектна діяльність як шлях підвищення мотивації до вивчення іноземної мови здобувачів освіти немовних ЗВО України в сучасних реаліях

Хайруліна Наїля Фаритівна<sup>1</sup>, Кир'язова Олена Вікторівна<sup>2</sup>,  
Оверчук Ольга Володимирівна<sup>3</sup>

Опубліковано	Секція	УДК
30.05.2023	Освіта/Педагогіка	378.147:811'27

DOI: <http://dx.doi.org/10.5281/zenodo.7937006>

Ліцензовано за умовами Creative Commons BY 4.0 International license

**Анотація.** Доведено, що мотивація відіграє важливу роль у процесі вивчення іноземної мови студентами немовних закладів вищої освіти. З'ясовано, що проектна діяльність є ефективним засобом підвищення мотивації до іншомовної підготовки. Мета статті – проаналізувати особливості та етапи використання проектною діяльністю на практичних заняттях з іноземної мови в немовному закладі вищої освіти. Для цього досліджено понятійно-категоріальний апарат з проблеми, здійснено детальну класифікацію проектів і проаналізовано особливості проектною технології, які обумовлюють підвищення мотивації до вивчення іноземної мови здобувачів освіти немовних закладів вищої освіти. Обґрунтовано, що для реалізації мотиваційного фактору викладач повинен дотримуватися чіткого визначення етапів проектною діяльності, враховувати інтереси здобувачів освіти. Встановлено, що проектна діяльність реалізується у три етапи: підготовчому, основному та підсумковому, кожен з яких передбачає використання певних вправ і стратегій.

**Ключові слова:** проектна діяльність, мотивація, іншомовна підготовка, немовний заклад вищої освіти, професійна компетентність.

### **Project-based activity as a method to enhance motivation to foreign language learning among students of non-linguistic institutions of higher education in Ukraine under modern conditions**

**Abstract.** The article under consideration concerns the analysis of the motivation phenomenon in learning foreign languages among students of non-linguistic institutions of higher education. It explains the necessity to implement project-based activity as an efficient

<sup>1</sup> кандидатка філологічних наук, доцентка кафедри соціально-гуманітарних та загальноправових дисциплін, Луганський навчально-науковий інститут імені Е.О. Дідоренка Донецький державний університет внутрішніх справ, м. Івано-Франківськ, вул. Національної Гвардії, 3, <https://orcid.org/0000-0003-3983-3627>

<sup>2</sup> кандидат педагогічних наук, доцент кафедри філософії, біоетики та іноземних мов, Одеський національний медичний університет, м. Одеса, Валівський провулок, 2, <https://orcid.org/0000-0002-7554-6353>

<sup>3</sup> кандидат політичних наук, доцент кафедри цивільно-правових дисциплін, юридичний факультет, ПВНЗ "Міжнародний економіко-гуманітарний університет імені академіка Степана Дем'янчука, м. Рівне, вул. Степана Дем'янчука, 4, <https://orcid.org/0000-0001-5576-0398>

instrument of enhancing motivation. The authors defined motivation to learn a foreign language as a phenomenon oriented toward deep learning of a foreign language, its permanent improvement, and the development of cognitive needs while communicating. At the same time, project-based activity is explained as the mutual work of students when they solve scientific or practical problems together. The article proves that project-based activity is a flexible model of the organization of the learning process based on students' creative self-actualization. Also, the authors classified the projects used in learning foreign languages among students of non-linguistic higher education institutions. The findings show that the combined or hybrid method is the most effective in enhancing motivation to learn of foreign language among students. The article deals with the study of peculiarities of project-based technology oriented towards enhancing motivation among non-linguistic higher education institutions students. It enumerates why foreign language instructors use the method of project extensively. Besides, it was found that to realize motivational factors, instructors of non-linguistic higher education institutions must follow the stages of project-based activity strictly and consider students' interests. We concluded that project-based activity within the educational process of non-linguistic higher education institutions includes three stages: preliminary, principal, and concluding. Each of these stages concerns the use of specific exercises and strategies.

**Keywords:** project-based activity, motivation, foreign language training, non-linguistic institution of higher education, professional competence.

### Вступ

В умовах еволюції економічної системи, радикальних перетворень соціальних структур і політичних процесів сфера освіти України зазнає значних змін, і передусім у зв'язку з інтеграцією в Європейській освітній простір. Тому пошук шляхів забезпечення якості підготовки майбутніх фахівців у закладах вищої освіти (далі – ЗВО), що визначається як відповідність вищої освіти визначеним цілям, стандартам, а також позитивні зміни у підготовці здобувачів освіти, прозорість освіти та її досконалість [11], є пріоритетним напрямком державної політики.

Професійна підготовка є важливим завданням, що стоїть перед ЗВО, мета якої – формування високого рівня професійної компетентності майбутніх фахівців та підготовка до професійної діяльності в динамічному глобалізованому світі. Крім того, кожен здобувач вищої освіти повинен вміти швидко адаптуватися в нестабільних економічних, політичних, соціальних, технологічних і правових ситуаціях, бути здатним працювати в команді, нести відповідальність за свої дії.

Знання іноземної мови є необхідною вимогою щодо підготовки конкурентоспроможних фахівців, які можуть позитивно взаємодіяти в мультикультурному середовищі, правильно використовувати інновації та приймати нестандартні рішення. Цей факт вимагає від викладача немовного ЗВО модернізувати підходи до викладання іноземної мови, використовувати інноваційні освітні технології з підвищення ефективності освітнього процесу, формувати мотивації до навчання, створювати умови для творчого розвитку та самореалізації кожного студента.

Іншомовна підготовка студентів немовних спеціальностей є актуальною темою низки вітчизняних і зарубіжних дослідників. Так, В. Безлюдна [1] досліджувала застосування інноваційних технологій у процесі викладання іноземних мов на немовних спеціальностях у ЗВО. Н. Божок [2], С. Ефендієва, А. Варданян, М. Мелашенко [6], Ю. Коваль [7], Н. Коротка [8], Т. Кравченко та В. Огієнко [9] аналізували особливості формування мотивації до вивчення іноземних мов здобувачів освіти у немовних ЗВО.

Водночас значна кількість науково-педагогічних досліджень присвячена проблемам використання проектної діяльності в освітньому процесі, зокрема тим, які

виникають під час вивчення іноземної мови. У цьому контексті варто відзначити знахідки І. Волошанської [3], О. Гуляк [4], С. Деркач [5], Ю. Коваль [7] та Н. Онищенко [10]. У ході дослідження з'ясовано, що І. Рожкова [12] надала детальний аналіз методу проєктів як засіб індивідуалізації навчання іноземної мови, а Н. Сарновська [13] – узагальнений розгляд проєктної діяльності як мотивуючого фактора у формуванні іншомовної комунікативної компетентності майбутніх фахівців.

Значними також є досягнення Н. Тимошук [14], Л. Усик, В. Чорної та О. Петухової [15], які свої дослідницькі зусилля зосередили на темі формування професійної компетентності студентів немовних спеціальностей та виокремили низку ефективних інноваційних технологій навчання.

Окремі аспекти використання проєктної діяльності аналізували Дж. Белда-Медіна [18] (використання ІКТ під час імплементації проєктної технології), Г. Ісса, А. Хатайбех [21] (вплив методу проєктів на формування критичного мислення), П. Нат [22] та М.-Г. Шін [23] (використання проєктної технології для формування професійної компетентності), М. Бойченко, Т. Козлова, А. Кулініченко, Р. Шрамко та Й. Полежаєв [20] (розвиток творчих здібностей у ході проєктної діяльності).

Водночас проблема проєктної діяльності як засобу підвищення мотивації до вивчення іноземної мови здобувачів освіти немовних ЗВО України вимагає детального аналізу для удосконалення освітнього процесу на основі запровадження інноваційних технологій.

*Мета статті* – з'ясувати поняття мотивації та дослідити мотиваційний фактор у процесі вивчення іноземної мови в немовному ЗВО, проаналізувати педагогічну категорію проєктної діяльності, пояснити її особливості й етапи застосування на занятті з іноземної мови, а також виокремити переваги проєктної діяльності як засобу підвищення мотивації здобувачів освіти нефілологічних спеціальностей до іншомовної підготовки.

### Результати

Формування іншомовної комунікативної компетентності має пріоритетне значення для університетської освіти, адже сучасні виклики потребують швидкого реагування та здійснення ефективного діалогу з представниками зарубіжних країн чи використання інформації іноземною мовою. Тому сьогодні неможливо уявити фахівця нової генерації без високого рівня володіння іноземною мовою, оскільки ці знання забезпечують йому численні можливості у професійній діяльності. Вивчення іноземної мови сприяє формуванню навичок реалізовуватись у спілкуванні, налагоджувати ділові контакти, працювати з іноземними джерелами інформації, запозичувати передовий зарубіжний досвід та вдосконалювати професійні навички. Окрім цього, іншомовна комунікативна компетентність сприяє розвитку таких необхідних якостей, як самостійність, відповідальність, творчість, професіоналізм [15].

Протягом тривалого часу процес навчання іноземної мови у немовному ЗВО зазнає значних трансформацій, які ґрунтуються на осмисленні того, що мова – це насамперед цінний інструмент для всебічного особистісного розвитку майбутнього фахівця та його подальшої успішної професійної реалізації [17]. Незважаючи на сучасні вимоги сьогодення та імплементацію низки інноваційних технологій навчання, не всі студенти можуть вільно спілкуватись іноземною мовою в іншомовному середовищі. Серед головних причин виокремлюють низьку мотивацію до вивчення іноземної мови, особливо це стосується немовних ЗВО [2].

Спершу розглянемо специфіку мотивації вивчення іноземної мови здобувачами освіти немовних ЗВО. Мотивація визначається як вагомий чинник розвитку особистості, у зв'язку з чим навчання тяжіє до професійного зростання та бажання

стати кваліфікованим фахівцем у визначеній сфері діяльності [6]. Мотивацію також називають основною рушійною силою, яка змушує студентів навчатися і досягати високих результатів [22]. Мотивацію до вивчення іноземної мови пояснюють як навчальну діяльність, спрямовану на глибоке вивчення мови, її вдосконалення та розвиток когнітивних потреб у спілкуванні [8; 14]. На думку П. Ната, у процесі вивчення іноземної мови мотивація – це система внутрішніх і зовнішніх мотивів, які включають, зокрема, особистий інтерес, необхідність професійного та кар'єрного зростання, а також вплив середовища [22].

Підвищення мотивації до вивчення іноземної мови відіграє важливу роль в освітньому процесі, тому викладачі повинні використовувати дієві методичні прийоми, стратегії, технології навчання з метою оволодіння студентами навчальним матеріалом та підготовки до майбутньої практичної діяльності [8; 9; 14]. Окремі дослідники наголошують на необхідності використання інтерактивних і групових методів під час навчання іноземної мови [4; 15]. В. Безлюдна зазначає, що інтерактивні та інформаційно-комунікаційні технології (далі – ІКТ) надають освітньому процесу діалогічного характеру та дозволяють значно вдосконалити вивчення іноземної мови [1]. На думку О. Гуляк [4], Н. Короткої [8] та Г. Шляхтун [16], однією з ефективних технологій підвищення мотивації до вивчення іноземної мови здобувачами освіти немовних ЗВО є діяльнісно-орієнтовані технології, зокрема проектна діяльність, яка пропонує імплементацію інноваційного способу організації освітнього процесу за допомогою активної діяльності студентів.

З'ясуємо сутність проектної діяльності стосовно студентів немовних ЗВО. Так, проектну діяльність розглядають як спільну діяльність студентів, в ході якої вирішується наукова проблема шляхом висунення гіпотези дослідження та її доведення обґрунтованими методами [13]. Проектне навчання – це гнучка модель організації навчального процесу, основою якого є творча самореалізація особистості здобувача освіти, розвиток його можливостей у процесі створення нового продукту [3]. Використання проектної діяльності під час вивчення іноземної мови в немовному ЗВО дає змогу використовувати її як засіб пізнання, спосіб вираження власних думок, сприйняття й осмислення отриманої інформації [12].

Основу проектної діяльності складає метод проектів [3]. Проекти – дієвий спосіб переключити увагу студентів з пасивної навчальної інформації і почати її застосовувати в практичній діяльності, підвищуючи рівень іншомовної компетентності [12]. Проект спрямований на досягнення дидактичної мети за допомогою комплексного вирішення проблеми, що закінчується реальним і відчутним практичним результатом [5].

Вивчаючи науково-педагогічні праці [3; 7; 10], присвячені проектній діяльності у процесі вивчення іноземної мови, можемо виокремити наступні групи проектів: за ознакою переважального методу проектів; за ознакою змісту проекту; за типом координації навчальної діяльності; за типом контактів; за кількістю учасників; за тривалістю виконання. Проаналізуємо їх детальніше.

За використанням переважального методу проектів розрізняють ознайомлювально-інформаційні, дослідницько-пошукові, практико-орієнтовані та ігрові проекти. Ознайомлювально-інформаційні проекти спрямовані на ознайомлення здобувачів освіти з інформацією про певне явище, яке вивчається, її аналіз та узагальнення фактів. Дослідницько-пошукові проекти передбачають вирішення наукової проблеми засобами іноземної мови. Практико-орієнтовані проекти обов'язково орієнтовані на вирішення практичного завдання, що пов'язане з майбутньою професійною діяльністю. Ігрові проекти означають, що учасники

обирають різні ролі, передбачені змістом завдання, та виконують їх у вигаданій ситуації.

За змістом виокремлюють монопредметні та міжпредметні проекти. Монопредметні проекти стосуються вирішення проблеми в межах однієї навчальної дисципліни. Це може бути дослідження граматичного явища мови, що вивчається, пошук винятків до правописного правила тощо. Міжпредметні проекти охоплюють кілька навчальних дисциплін. Такі проекти є особливо важливими під час вивчення іноземної мови в немовному ЗВО.

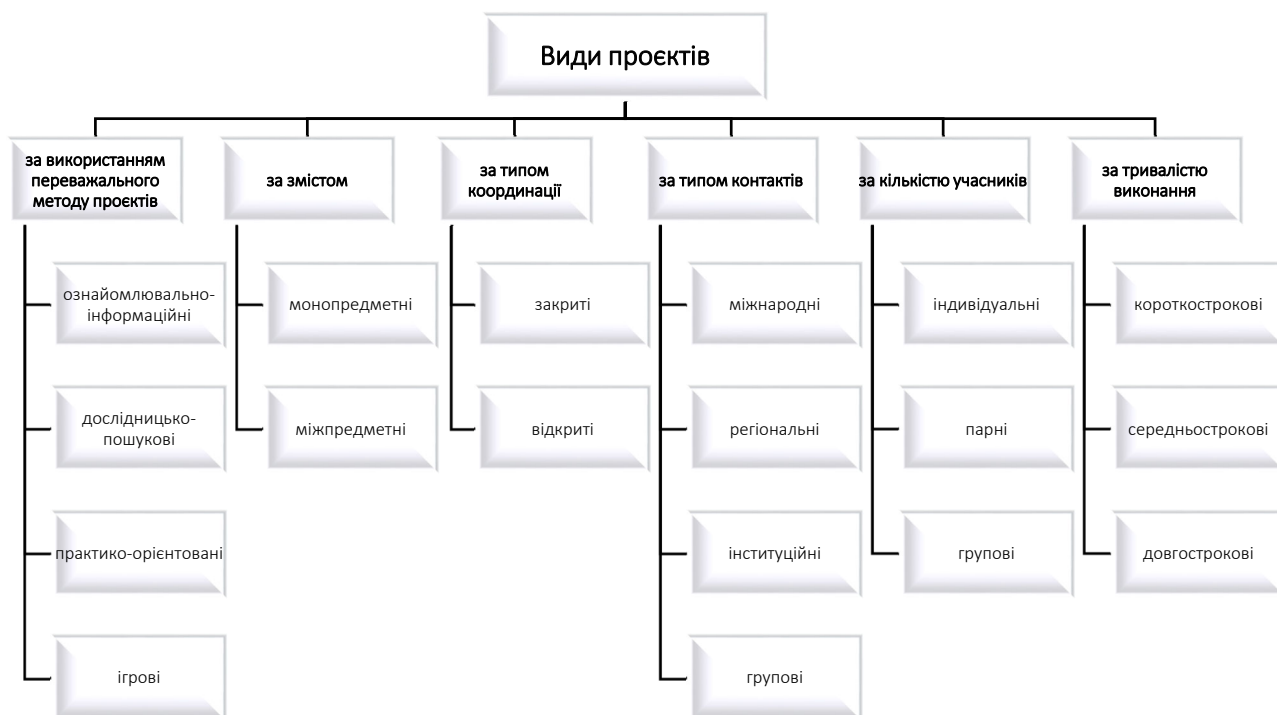
За типом координації навчальної діяльності проекти поділяють на відкриті та закриті. Відкриті проекти передбачають участь координатора, який організовує окремі етапи проекту та дає поради у разі необхідності. Під час виконання закритих проектів студенти працюють самостійно без допомоги координатора чи викладача.

За типом контактів розрізняють міжнародні, регіональні, інституційні та групові проекти. У міжнародних проектах учасниками є представники зарубіжних країн, у регіональних – однієї країни, в інституційних – одного ЗВО, а у групових – однієї навчальної групи чи підгрупи.

За кількістю учасників проекти є індивідуальні, парні, або групові.

За тривалістю виконання виокремлюють короткострокові, середньострокові та довгострокові проекти.

Класифікацію проектів, які використовуються у процесі вивчення іноземної мови в немовному ЗВО, подано на рисунку 1.



**Рис. 1. Класифікація проектів у процесі вивчення іноземної мови в немовному ЗВО**

Джерело: розроблено авторами на основі [3; 7; 10].

Під час викладання іноземної мови в немовному ЗВО найчастіше доводиться використовувати комбіновані або змішані проекти, які спрямовані на розвиток інтелектуальних, дослідницьких і комунікативних здібностей студентів, сприяють формуванню професійних якостей майбутнього фахівця. Зокрема, це вміння планувати,

працювати в команді, швидко приймати рішення, використовувати творчі та інноваційні підходи під час виконання професійних завдань [7;10; 12; 19].

Крім того, однією з найважливіших характеристик проектної діяльності є те, що вона сприяє підвищенню мотивації студентів до вивчення іноземної мови [7; 13]. Це обумовлюється такими особливостями технології:

- 1) Метод проектів дозволяє перетворити процес виконання навчального завдання в дослідницький, дискусійний, творчий процес, під час якого студенти вирішують цікаві та актуальні проблеми [7; 20].
- 2) Робота над проектом дає можливість активно залучати до навчальної діяльності студентів з різним рівнем іншомовних навичок. Вони можуть виконати власний простий проект й оригінально презентувати свою роботу чи долучитися до виконання складного завдання у складі команди [19].
- 3) Проектна діяльність створює широкі можливості для викладача використовувати різні види проектів і різні вправи для їх виконання залежно від освітньої мети та теми, що вивчається [7].
- 4) Презентація проекту забезпечує додаткову іншомовну практику студентам, вдосконалює навички публічного виступу, збагачує мовлення лексикою професійного спрямування, що в подальшому призводить до покращення навчальних досягнень з дисциплін за спеціальністю [7].
- 5) Студенти можуть самостійно мислити, приймати рішення, обговорювати важливі проблеми та шукати шляхи їх розв'язання, використовуючи іноземну мову як інструмент спілкування [13].
- 6) Обговорення роботи між учасниками групи дає змогу формувати вміння висловлювати власну думку, правильно формулювати стверджувальні та питальні речення, використовувати пошукові системи, вирішувати конфліктні ситуації, а також сприяє вдосконаленню та розвитку монологічного й діалогічного мовлення [13].
- 7) Студенти мають можливість обрати цікаву тему для дослідження, що не вивчається на заняттях, або ж детально дослідити проблему, яка була стисло описана в класі [7].
- 8) Презентація проекту та його обговорення дає можливість здобувачам освіти закріпити й поглибити знання, отримані під час занять [7].
- 9) Проектна діяльність сприяє формуванню інформаційної компетентності та ІКТ-компетентності, що необхідні під час професійної діяльності в умовах розширення цифрового простору [18].
- 10) Метод проектів дає можливість студентам використовувати власний потенціал та досвід інших учасників групи [12].
- 11) Проектна діяльність позитивно змінює психологічний клімат у групі, інтегрує роботу студентів і викладача, сприяє формуванню команди та створює умови для співпраці з метою оволодіння новими знаннями, навичками, опанування нового матеріалу [22].
- 12) Проектна робота сприяє підвищенню самооцінки студентів, допомагає сформувати адаптивність, навички самоконтролю, а також формує ідентичність особистості здобувача освіти [3; 22].
- 13) Проекти зазвичай мають розвивальну, виховну та пізнавальну мету, що заохочує студентів до навчальної діяльності [3].
- 14) Використання проектної технології сприяє формуванню критичного мислення та його похідних, як-от: бажання детально вивчити наукову проблему, готовність слухати інших, відкритість для іншої точки зору, вміння визнати власні помилки,

гнучкість мислення, самостійність прийняття рішення та відповідальність за результат [21].

15) Проектна діяльність забезпечує дотримання принципів наступності, інтегрованого навчання та реалізації міжпредметних зв'язків на занятті з іноземної мови, що сприяє формуванню професійної компетентності майбутніх фахівців [19].

Для реалізації мотиваційного фактора у процесі вивчення студентами іноземної мови в немовному ЗВО викладач повинен дотримуватися чіткого визначення етапів проектної діяльності, враховувати інтереси та особисті очікування здобувачів освіти. Крім того, важливою умовою є детальне окреслення ходу проекту та критерії оцінювання роботи усіх учасників. До складання плану проекту рекомендовано залучати самих студентів [13].

Аналіз наукових праць [5; 7; 19; 23] надає можливість стверджувати, що проектна діяльність у процесі вивчення іноземної мови здобувачами освіти немовних ЗВО реалізується у три етапи: підготовчий, основний та підсумковий. У таблиці подано детальний опис етапів і приклади вправ, які використовуються на кожному з них для підвищення мотивації до вивчення іноземної мови.

Таблиця 1

**Етапи проектної діяльності у процесі вивчення іноземної мови в немовному ЗВО**

Етап	Опис етапу	Вправи/стратегії виконання
I. Підготовчий	Формулювання цілей, планування, розподіл на групи та призначення ролей	Збір та аналіз інформації, верифікація даних Мозковий штурм Обговорення в парах / мінігрупах Створення плану звіту (конференція, презентація, доповідь, стаття, брошура, есе, відеоролик тощо)
II. Основний	Збір інформації та аналіз можливих рішень проблеми, інтеграція нових знань та професійної діяльності, моніторинг діяльності студентів викладачем та оцінка проміжних результатів	Ігрові вправи, у тому числі рольова гра Вправи на розвиток мовлення Когнітивні вправи Інтерв'ю Лексико-граматичні вправи Дискусія / діалог Вправа «Пресконференція» Вправа «Ротаційні трійки» Робота з відео- та аудіоматеріалами Ситуативне моделювання Переклад тексту звіту чи матеріалів для презентації на іноземну мову
III. Підсумковий	Контроль та оцінювання проекту, аналіз індивідуальних і групових	Презентація проекту Групове обговорення

	досягнень, розробка методичних рекомендацій для майбутніх проєктів	Аналіз та оцінювання Самооцінювання Опитування Тестування, у тому числі онлайн-тести Створення подкастів Вправа «Експертна група» Письмове завдання
--	--	---

Джерело: розроблено авторами на основі [5; 7; 19; 22].

### Висновки

Професійна підготовка фахівців немовних спеціальностей вимагає пошуку ефективних підходів, технологій і методів з метою формування професійної компетентності. З'ясовано, що знання іноземної мови є необхідною вимогою щодо підготовки конкурентоспроможних фахівців, оскільки високий рівень іншомовних комунікативних навичок допомагає позитивно взаємодіяти в мультикультурному середовищі, правильно використовувати інновації та приймати нестандартні рішення. Більше того, вивчення іноземної мови сприяє налагодженню ділових контактів, запозиченню передового зарубіжного досвіду.

Проте, незважаючи на важливість іноземної мови для особистісного та професійного зростання, а також на широке використання інноваційних технологій навчання в освітньому процесі, не всі студенти мають високий рівень володіння іноземною мовою. Більшість дослідників пояснюють це низькою мотивацією до вивчення іноземної мови, особливо це стосується немовних ЗВО.

У дослідженні пояснені підходи до трактування поняття мотивації та розглянуто специфіку мотивації вивчення іноземної мови здобувачами освіти немовних ЗВО. Доведено, що така мотивація – це навчальна діяльність, спрямована на глибоке вивчення мови, її вдосконалення та розвиток когнітивних потреб у спілкуванні. На основі аналізу наукових праць з'ясовано, що проєктна діяльність є однією з ефективних технологій підвищення мотивації до вивчення іноземної мови здобувачами освіти немовних ЗВО, оскільки забезпечує імплементацію інноваційного способу організації освітнього процесу за допомогою активної діяльності студентів.

Автори стверджують, що проєктна діяльність є спільною діяльністю студентів, в ході якої вирішується наукова чи практична проблема шляхом висунення гіпотези дослідження та її доведення обґрунтованими методами. Це гнучка модель організації навчального процесу, основою якого є творча самореалізація особистості здобувача освіти. Водночас проєкти спрямовані на досягнення дидактичної мети за допомогою комплексного вирішення проблеми, що закінчується реальним і практичним результатом.

Дослідження проєктів, які використовуються в процесі вивчення іноземної мови здобувачами освіти у немовних ЗВО, дає змогу класифікувати їх за ознакою переважального методу проєктів, за ознакою змісту проєкту, за типом координації навчальної діяльності, за типом контактів, за кількістю учасників, за тривалістю виконання. Доведено, що під час викладання іноземної мови в немовному ЗВО найчастіше доводиться використовувати комбіновані або змішані проєкти.

Однією з причин використання проєктної діяльності в освітньому процесі є те, що вона сприяє підвищенню мотивації студентів до вивчення іноземної мови. У статті детально проаналізовано особливості проєктної технології, які обумовлюють підвищення мотивації до вивчення іноземної мови здобувачів освіти немовних ЗВО. Крім того, доведено, що для реалізації мотиваційного фактора викладач повинен



дотримуватися чіткого визначення етапів проектної діяльності, враховувати інтереси та особисті очікування здобувачів освіти. З'ясовано, що проектна діяльність в процесі вивчення іноземної мови здобувачами освіти немовних ЗВО реалізується у три етапи: підготовчий, основний і підсумковий, кожен з яких передбачає використання певних вправ та стратегій.

У подальших дослідженнях необхідно приділити увагу вивченню труднощів імплементації проектної діяльності у процесі вивчення іноземної мови в немовному ЗВО та усунення їх з метою підвищення ефективності освітнього процесу.

### Список використаних джерел

1. Безлюдна В. Ефективність застосування інноваційних технологій у процесі викладання іноземних мов на немовних спеціальностях у закладах вищої освіти. *Збірник наукових праць Уманського державного педагогічного університету*. 2021. № 1. С. 54–59. DOI: <https://doi.org/10.31499/2307-4906.1.2021.228590> (дата звернення: 02.05.2023).
2. Божок Н. О. Психолого-педагогічні особливості формування мотивації до вивчення іноземних мов у немовних ВНЗ. *Інноваційні методи викладання іноземних мов у немовних вищих навчальних закладах*: програма і матеріали V Всеукр. наук.-прак. Інтернет-конф., м. Київ, 16 трав. 2019 р. Київ : НУХТ, 2019. С. 7–8. URL: [https://dspace.nuft.edu.ua/jspui/bitstream/123456789/30937/1/foreign%20languages\\_2019.pdf](https://dspace.nuft.edu.ua/jspui/bitstream/123456789/30937/1/foreign%20languages_2019.pdf) (дата звернення: 02.05.2023).
3. Волошанська І. В. Зміст та специфіка застосування методу проектів при вивченні іноземної мови. *Молодий вчений*. 2018. № 3.1 (55.1). С. 19–22. URL: <http://molodyvcheny.in.ua/files/journal/2018/3.1/5.pdf> (дата звернення: 02.05.2023).
4. Гуляк О. Б. Застосування сучасних новітніх методик навчання іноземної мови у ЗВО туристичного профілю. *Інноваційні технології мовної підготовки студентів ЗВО* : зб. матеріалів VII Всеукр. наук.-прак. вебінару з міжнар. уч., м. Житомир, 24 березня 2021 р. / за заг. ред. Т. В. Литнєвої. Житомир : Вид-во ЖДУ імені Івана Франка, 2021. С. 21–23. URL: <http://eprints.zu.edu.ua/32696/1/Збірник%202021.pdf> (дата звернення: 02.05.2023).
5. Деркач С. П. Метод проектів у навчанні практичної граматики англійської мови. *Науковий вісник Ужгородського університету. Серія: «Педагогіка. Соціальна робота»*. 2022. № 1(50). С. 73–76. DOI: <https://doi.org/10.24144/2524-0609.2022.50.73-76> (дата звернення: 02.05.2023).
6. Ефендієва С. М., Варданян А. О., Мелащенко М. П. Формування позитивної мотивації до вивчення англійської мови у студентів-медиків ВДНЗУ «УМСА». *Science and Education a New Dimension. Pedagogy and Psychology*. 2018. Т. VI(64), № 154. С. 26–29. URL: <http://repository.pdmu.edu.ua/handle/123456789/6739> (дата звернення: 02.05.2023).
7. Коваль Ю. О. Проектна методика навчання іноземної мови студентів ВНЗ. *Педагогіка формування творчої особистості у вищій і загальноосвітній школах*. 2019. Т. 2, № 63. С. 89–92. DOI: <https://doi.org/10.32840/1992-5786.2019.63-2.18> (дата звернення: 02.05.2023).
8. Коротка Н. В. Посилення мотивації навчання професійно-орієнтованого спілкування англійською мовою студентів немовних вишів. *Педагогіка формування творчої особистості у вищій і загальноосвітній школах*. 2020. Т. 2, № 73. С. 54–58. DOI: <https://doi.org/10.32840/1992-5786.2020.73-2.10> (дата звернення: 02.05.2023).

9. Кравченко Т., Огієнко В. Розуміння реалій майбутньої професії як мотиваційний фактор при вивченні іноземної мови (на прикладі студентів немовних спеціальностей). *Молодий вчений*. 2019. № 5(69). С. 373–377. URL: <http://molodyvchenu.in.ua/files/journal/2019/5/79.pdf> (дата звернення: 02.05.2023).
10. Онищенко Н. П. Особливості використання методу проєктів під час викладання педагогічних дисциплін. *Вісник Запорізького національного університету. Педагогічні науки*. 2020. Т. 2, № 3. 2020. С. 201–206. DOI: <https://doi.org/10.26661/2522-4360-2020-3-2-30> (дата звернення: 02.05.2023).
11. Про схвалення Стратегії розвитку вищої освіти в Україні на 2022–2032 роки: Розпорядження Кабінету Міністрів України від 23 лютого 2022 р. № 286-р. URL: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/news/2022/04/15/VO.plan.2022-2032/Stratehiya.rozv.VO-23.02.22.pdf> (дата звернення: 02.05.2023).
12. Рожкова І. Метод проєктів як засіб індивідуалізації навчання іноземної мови (на прикладі новогрецької мови та її діалектів). *Сучасні дослідження з іноземної філології* : збірник наукових праць. Випуск 1(19). Відп. ред. Фабіан М. П. Ужгород : Видавничий дім «Гельветика». 2021. С. 256–264 URL: <https://dspace.uzhnu.edu.ua/jspui/handle/lib/39366> (дата звернення: 02.05.2023).
13. Сарновська Н. І. Проектна діяльність як мотивуючий фактор у формуванні іншомовної комунікативної компетентності майбутніх фахівців. *Л'ОГОС. Мистецтво наукової думки*. 2019. №2. С. 37–39. URL: <https://ojs.ukrlogos.in.ua/index.php/2617-7064/article/view/110> (дата звернення: 02.05.2023).
14. Тимошук Н. М. Підвищення мотивації до вивчення іноземної мови студентами немовних (аграрних) закладів вищої освіти. *Педагогічні науки*. 2019. Вип. LXXXVII. С. 158–162. DOI: <https://doi.org/10.32999/ksu2413-1865/2019-87-29> (дата звернення: 02.05.2023).
15. Усик Л., Чорна В., Петухова О. Формування професійної компетентності студентів у процесі вивчення англійської мови за професійним спрямуванням. *Український педагогічний журнал*. 2021. № 3. С. 51–57. DOI: <https://doi.org/10.32405/2411-1317-2021-3-51-57> (дата звернення: 02.05.2023).
16. Шляхтун Г. А. Інноваційні методи викладання іноземних мов у немовних ЗВО. *Інноваційні методи викладання іноземних мов у немовних вищих навчальних закладах* : програма і матеріали VI Всеукр. наук.-прак. дистанц. конф., м. Київ, 31 травня 2022 р. Київ : НУХТ, 2022 р. С. 55–58. URL: [https://dspace.nuft.edu.ua/jspui/bitstream/123456789/38739/1/31\\_05\\_22.pdf](https://dspace.nuft.edu.ua/jspui/bitstream/123456789/38739/1/31_05_22.pdf) (дата звернення: 02.05.2023).
17. Ящук О. Іншомовна підготовка майбутніх фахівців: з'ясувальньо-сутнісний контекст. *Людинознавчі студії. Серія «Педагогіка»*. 2022. № 14(46). С. 63–71. DOI: <https://doi.org/10.24919/2413-2039.13/46.9> (дата звернення: 02.05.2023).
18. Belda-Medina J. ICTs and Project-Based Learning (PBL) in EFL: Pre-service Teachers' Attitudes and Digital Skills. *International Journal of Applied Linguistics & English Literature*. 2020. Vol. 10, No. 1. P. 63–70. DOI: <http://dx.doi.org/10.7575/aiac.ijalel.v.10n.1p.63> (дата звернення: 02.05.2023).
19. Bhinder N., Protsenko P. Implementation of project-based learning technology within the educational process of higher military institutions. *ScienceRise: Pedagogical Education*. 2022. No. 4(49). P. 59–63. DOI: <https://doi.org/10.15587/2519-4984.2022.262064> (дата звернення: 02.05.2023).

20. Creative activity at higher education institutions: Ukrainian pedagogical overview / M. Boichenko et al. *Amazonia Investiga*. 2022. Vol. 11, No. 59. P. 161–171. DOI: <https://doi.org/10.34069/AI/2022.59.11.15> (дата звернення: 02.05.2023).
21. Issa H. B., Khataibeh A. The Effect of Using Project Based Learning on Improving the Critical Thinking among Upper Basic Students from Teachers' Perspectives. *Pegem Journal of Education and Instruction*. 2021. Vol. 11, No. 2. P. 52–57. URL: <https://files.eric.ed.gov/fulltext/EJ1302127.pdf> (дата звернення: 02.05.2023).
22. Nat P. Enhancing students' motivation in foreign language learning. *Cambodian Journal of Educational Research*. 2022. Vol. 2, No. 2. P. 104–118. URL: <https://cefcambodia.com/cjer-volume-2-issue-1/> (дата звернення: 02.05.2023).
23. Shin M.-H. Effects of Project-based Learning on Students' Motivation and Self-efficacy. *English Teaching*. 2018. Vol. 73, No. 1. P. 95–114. DOI: <https://doi.org/10.15858/engtea.73.1.201803.95> (дата звернення: 02.05.2023).